

4

ความสุข

ประเทศไทยมีความสุขเป็นอันดับที่ 7 จาก 24 ประเทศในทวีปเอเชีย

จัดทำโดย คณะทำงานสุขภาพคนไทย

สถานการณ์บางช่วงมีส่วนทำให้ความสุขของคนไทยเพิ่มขึ้นหรือลดลง แต่ตัวชี้วัดที่ทำให้คนไทยมีความสุขได้ คือ การมีเงินออม ความรู้สึกที่ไม่ยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน ชุมชนเข้มแข็ง การมีรายได้มากพอ และการที่พ่อแม่ลูกอยู่พร้อมหน้ากัน

ดัชนีชี้วัดความสุขเริ่มได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ในต่างประเทศได้มีการกล่าวถึงดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness-GNH) ของประเทศภูฏาน และดัชนีโลกแห่งความสุข (Happy Planet Index-HPI) พัฒนาโดยมูลนิธิเศรษฐกิจใหม่ (New Economics Foundation) ดัชนีของสองสำนักมีความเหมือนกันในการตระหนักถึงจริยธรรม และการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนตัวชี้วัดที่ต่างกันคือ ดัชนีโลกแห่งความสุขใช้ความยั่งยืนยาวของชีวิต และความพอใจในชีวิตเป็นการวัดความสุข แต่ความสุขมวลรวมประชาชาติ ใช้การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล เป็นตัวชี้วัดด้วย เมื่อใช้ดัชนีโลกแห่งความสุขมาวัดประเทศต่างๆ 178 ประเทศทั่วโลก ในปี 2549 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32

การวัดความสุขในประเทศไทย ได้มีการพัฒนาดัชนีวัดความสุขในระดับชาติและระดับท้องถิ่นหลายแนวคิด แต่พบว่าตัวชี้วัดความสุขที่หลายสำนักเห็นพ้องกัน คือ เรื่องสุขภาพกายและใจ และความอบอุ่นในครอบครัว ส่วนตัวชี้วัดที่ค่อนข้างจะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ เรื่องรายได้ หนี้สิน เงินออม การทำงาน สิ่งแวดล้อม และชุมชนเข้มแข็ง นอกจากนี้แต่ละสำนักก็ได้พัฒนาตัวชี้วัดความสุขอื่นๆ ของตนขึ้น การสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ที่ทำการสำรวจทุกเดือนสะท้อนให้เห็นว่า โดยปกติแล้วคนไทยมีความสุขระดับปานกลาง คือ ไม่ทุกข์หรือไม่สุขมาก แต่เมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ ก็ทำให้ความสุขของคนไทยเพิ่มขึ้น หรือลดลงได้ เช่น งานเฉลิมฉลองการครองสิริราชย์สมบัติครบ 60 ปี (เดือนมิถุนายน 2549) ที่ทำให้ความสามัคคีของคนในชาติมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความสุขสูงมากเกือบเต็ม 10 แต่เมื่อมีเหตุการณ์ที่ส่งผลถึงความเป็นอยู่ ได้แก่ ความเดือดร้อนจากภัยพิบัติน้ำท่วมในหลายจังหวัด (เดือนตุลาคม 2549) ส่งผลให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจราคาสินค้าสูง ก็ทำให้ความสุขของคนไทยลดลงมาก

ในการสำรวจใน 2 จังหวัดก็พบระดับความสุขที่ใกล้เคียงกัน คือ มีความสุขปานกลาง แต่หากครัวเรือนใดมีเงินออม ความรู้สึกที่คิดว่าตนเองไม่ยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน ทุนทางสังคมสูง (หรือชุมชนเข้มแข็ง) รายได้มากกว่า 50,000 บาท ต่อปี และครอบครัวอยู่พร้อมหน้า จะมีระดับความสุขที่สูงกว่า

ความพยายามพัฒนาตัวชี้วัดความสุข ของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทย

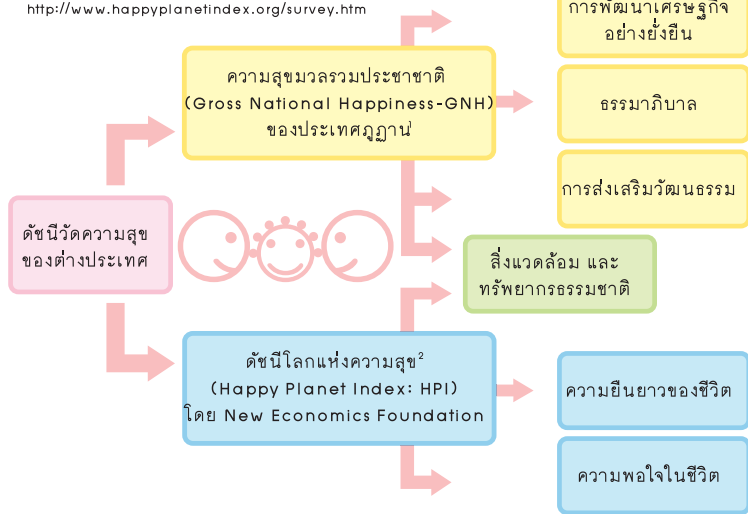

ที่มา: สรุปความจาก
 1. "เปิดโมเดลสภาพพัฒนา 'ดัชนีวัดความสุขยั่งยืนเป็นสุข' ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 26 ฉบับที่ 2164 หน้า 14 วันที่ 9-11 พฤศจิกายน 2549.
 2. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. รายงานดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศ. ประจำเดือน ตุลาคม, 2549
 3. รศรินทร์ เกรย์ และคณะ. 2549. ดัชนีความสุขจังหวัดชัยนาท และกาญจนบุรี : หนึ่งโมเดลโครงการวิจัยบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีส่วนร่วมในภูมิภาคตะวันตก
 4. อภิลิทธิ์ อ่างรวงงาม และ ทานพิพย์ อ่างรวงงาม, 2549. การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมดีจังหวัดขอนแก่น.

อันดับความสุขของประเทศในเอเชียจากดัชนีโลกแห่งความสุข ปี 2549

อันดับที่	ประเทศ	คะแนนความสุข (เต็ม 100)
12	เวียดนาม	61.2
13	ภูฏาน	61.1
15	ศรีลังกา	60.3
17	ฟิลิปปินส์	59.2
23	อินโดนีเซีย	57.9
31	จีน	56.0
32	ไทย	55.4
39	มัลดีฟส์	53.5
41	บังคลาเทศ	53.2
44	มาเลเซีย	52.7
48	ติมอร์ตะวันออก	52.0
54	เนปาล	50.0
56	มองโกเลีย	49.6
62	อินเดีย	48.7
77	พม่า	44.6
84	ไต้หวัน	43.4
88	ฮ่องกง	42.9
91	กัมพูชา	42.2
95	ญี่ปุ่น	41.7
100	บรูไน	41.2
102	เกาหลี	41.1
109	ลาว	40.3
112	ปากีสถาน	39.4
131	สิงคโปร์	36.1

ที่มา : The new economics foundation, 2006.
<http://www.happyplanetindex.org/survey.htm>

ที่มา : 1. ความสุขมวลรวมประชาชาติ มุ่งสู่กระบวนการพัฒนา
 2. กรอบแนวคิดการพัฒนาด้านสุขภาวะเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ประเทศที่มีความสุขมากที่สุดและน้อยที่สุด

10 อันดับสูงสุด คะแนนความสุข (เต็ม 100)

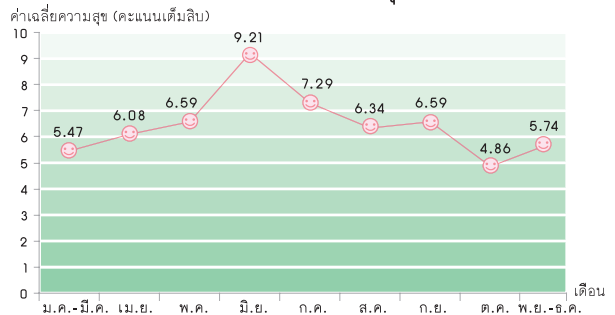
วานูอาตู	68.2
โคลัมเบีย	67.2
คอ스타ริกา	66.0
โตมินีกา	64.6
ปานามา	63.5
คิวบา	61.9
ฮอนดูรัส	61.8
กัวเตมาลา	61.7
เอลซัลวาดอร์	61.7
เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์	61.4

10 อันดับน้อยสุด คะแนนความสุข (เต็ม 100)

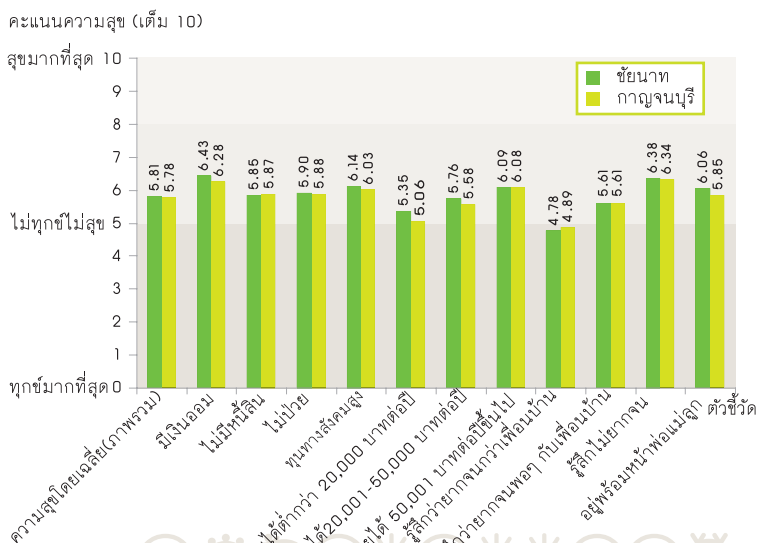
ซิมบับเว	16.6
สวาซิแลนด์	18.4
บุรุนดี	19.0
สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก	20.7
ยูเครน	22.2
เอลโตเนีย	22.7
รัสเซีย	22.8
เลโซโท	23.1
อิเควทอเรียลกินี	23.8
เติร์กเมนิสถาน	24.0

ที่มา : The new economics foundation, 2006.
<http://www.happyplanetindex.org/survey.htm>
 หมายเหตุ : ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 32 มีคะแนนความสุขเท่ากับ 55.4
 ดัชนีชี้วัดความสุขคือ ดัชนีโลกแห่งความสุข (Happy Planet Index: HPI)

ค่าเฉลี่ยความสุขมวลรวมของคนไทย ระหว่างเดือนมกราคม ถึง ตุลาคม 2549

ค่าเฉลี่ยความสุขของคนไทยในภาคตะวันตก พ.ศ. 2548

ที่มา : รศรินทร์ เกรย์ และคณะ. 2549. ดัชนีความสุขจังหวัดชัยนาท และกาญจนบุรี : หนึ่งในโครงการวิจัยบูรณาการ เชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีส่วนร่วมในภูมิภาคตะวันตก

ตัวชี้วัดความสุข คือ

1. สุขภาพกาย
2. สุขภาพใจ
3. วัฒนธรรมประเพณี
4. ครอบครัว เด็ก และเยาวชน
5. การศึกษา
6. การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
7. ความพึงพอใจในงาน
8. บรรยากาศภายในชุมชน
9. สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย
10. ทรัพยากรธรรมชาติ และ
11. การจัดสรรอย่างเป็นธรรม
12. ความเป็นเอกลักษณะของคนไทย ความเป็นธรรมในสังคม
13. ระเบียบการยุติธรรมและ
14. องค์กรอิสระ
15. ความเป็นธรรมในสังคม
16. การเมือง รัฐบาล
17. หลักธรรมาภิบาล
18. การเมือง รัฐบาล
19. องค์กรอิสระ
20. ระเบียบการยุติธรรมและ
21. ความเป็นธรรมในสังคม
22. ความเป็นธรรมในสังคม
23. ความเป็นธรรมในสังคม
24. ความเป็นธรรมในสังคม
25. ความเป็นธรรมในสังคม
26. ความเป็นธรรมในสังคม
27. ความเป็นธรรมในสังคม
28. ความเป็นธรรมในสังคม
29. ความเป็นธรรมในสังคม
30. ความเป็นธรรมในสังคม

ที่มา : สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
 รายงานดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศ ประจำเดือน ธันวาคม 2549